

EGYIPTOM.

Fekvése, vízszintes és függőleges tagoltsága, vizei. Egyiptom a Vörös-Tengertől a Lybiai sivatagig és Nubiától a Földközi tengerig terjed. Éjszaki partvidéke alacsony feliszapolt terület, melyen csak egy jó kikötő van t. i. Alexandria. Egyiptom a Nilus alsó völgyéből áll, melyet nyugaton a Lybiai, keleten pedig az Arab hegylánczolat környez; ez utóbbi a régi egyiptombelieknek az építő anyagot (rózsaszínű granitot, homokkövet, mészkövet) szolgáltatta.

Főfolyója a Nilus, mely nemcsak a tartománynak, hanem földünk egyik legnevezetesebb folyója. Két folyó egyesüléséből támad, úgymint: a Fehér Nilusból (Bár-el-Abiad), mely az Ukereve tavon keresztül folyván, folytonosan egyenlő vízmennyiséget hoz) és a Kék Nilusból (Bár-el-Azrek), mely Hábes fensíkján eredvén, nyár közepén (midőn az Indiai Óceánból a nagyon fölmelegedett Zaharába tartó légáramlat csapadékait itt lerakja) kezd áradni; — mind a kettő Khartumnál egyesül, honnét éjszaki irányban tartván, sok ágú (legfontosabb a Damiettai és Rosettai ág) deltát képez. A Nilus júniusban kezd áradni és szeptember 20. és 30-ka közt éri el legnagyobb magasságát. Ezen áradások, mint említve volt, a forróövi esőzések (május—szeptember) által idéztetnek elő és Egyiptom termékenységének főfeltételei.

Éghajlata, terményei, lakosai, ipara és kereskedelme. Egyiptomban a levegő igen forró és száraz, éghajlata mindamellett egészséges, nem ritkán azonban a sivatagból jövő Samsin forró, fojtó szél látogatja meg.

A tartomány termékenysége a Nilus áradásától függ; az üledékes területnek legjelesebb terményei: a rizs, kukoricza, gyapot, búza, datolya, czukornád, dohány, azonkívül a papyrus-sás és lótusz. A házi állatok közül a teve, a bivaly és öszvér említendő; vadállatai közül a krokodil, az ichneumon, a nilusló és az ibisz a legnevezetesebb.

Lakosainak száma 7.5 millió, kik nagyjából arabok; ezek fellák azaz a földművelő osztály és beduinok azaz pásztorok; azonkívül vannak: törökök, mamelukok (a középkori khalifák kaukazusi eredetű testőrségnek utódai), koptok (a régi egyiptombelieknek más fajokkal összevegyült utódai), görögök, frankok (nyugateurópaiak) és négerok. Uralkodó nyelv az arab.

A földművelés ósrégi időktől fogva igen magas fokon áll, külö-

nösen az ókorban Egyiptom a szomszédos országoknak gabonatára volt, mikor mesterséges csatornák, víztartók s vízrekeszek által száraz időben a földeket öntözték; jelenleg e termékenység csökkent, mert a török uralom alatt a csatornák és víztartók elhanyagoltattak.

A műipar igen alacsony fokon áll; de annál fontosabb a kereskedés, mert a Nilus völgye, a Szezei csatorna és általában fekvése a három világrész érintkezésénél, ez országot a forgalom középpontjává tevék.

Politikai viszonyai. Az ország fölött a török alkirály (kedive) uralkodik, ki névleg a török szultántól, de tényleg az angoloktól függ. Politikailag, a Nilus folyása szerint, három részre szokás osztani a következő városokkal:

Alsó-Egyiptomban (Delta): Alexandria, azon földnyelven, mely a szárazföldet Pharosz szigettel köti össze. Fontos kereskedelmi város, mely Kairóval vasút, Rosettával pedig a Mamudieh csatorna által van összekötve; két kikötővel és 240,000 l. Szeze, mióta a hn. csatorna és vasút Alexandria felé elkészült, fontos kereskedelmi várossá lőn. **Port-Szaid**, a Szezei csatorna kezdeténél, az ókori Peluzium közelében. **Izmaila**, a Szezei csatorna mentében. **Damietta** és **Rosetta** hanyatló városok. **Abukir** falu meg van erősítve, 1798. **Zagazig**, fontos kereskedő város, a Szezei csatorna felé vezető csatornának a Nilusból való kiágazásánál.

Közép-Egyiptomban. (Heptanomis.) **Kairó**, Szezezel és Alexandriával vasút által összekötve, az ország fő- és Afrika legnagyobb városa. Itt van elhelyezve a Nilus-mérő, mely az adókievetés kulcsa, a Nilus vízállása szerint, oly nagy, mint Budapest (350,000 l.). **Gizeh**, Kairó felett a Nilus balpartján; közelében Memphis a «múmiák városának» romjai, 1798.

Felső-Egyiptomban. (Thebais.) **Sziut**, a Nubia- és Szudanból jövő karavánok állomáshelye. **Lukszor** és **Karna** k falúk közelében a «száz kapujú» Thebæ romjai vannak. **Aszsuan** (a régi Syene), a Nilus vízzuhatagjainál.

Egyiptomhoz tartozik még Nubia és Szudan egy része, továbbá **Sziva** h oáz (gyepsziget) is; a hn. várossal, hajdan Ammoniumi Jupiter híres jósló helyével.

Azsiai Törökország.

Ázsiai Törökország tartományai: Palesztina, Sziria, Mezopotamia, Arménia és Kis-Ázsia.

I. Palesztina és Sziria.

Fekvése, vízszintes és függőleges tagoltsága, vízei. Sziria (melynek délnyugati részét Palesztina képezi), nyugatról